

YA! 2021

Yrkesakademin
i Österbotten

MÖT TOBIAS
FAGERHOLM,
TIDIGARE
MUSIKER-
STUDERANDE
PÅ YA

s. 22

STUDEKA
PÅ YA

s. 2-3

ATT KÖRA
KLIMATSMART

– det är något elektriskt med det

s. 8-9

VÅGA
VEGE!

s.12-14





UTBILDNING I VÄRLDSKLASS



**NÄRVÅRDARE +
ROBOT = ETT
EFFEKTIVT TEAM?
S. 4**



**YA MED
INTERNATIONELL
TOUCH S. 10**



**TRÄDGÅRDSMÄSTAREN
JARI SVARAR S.19**



**DET BÄSTA
MED ATT STUDERA
PÅ LÄROAVTAL
S. 21**

INNEHÅLL

- 1** Ledaren
- 2** Att studera på YA
- 4** Närvårdare + robot = ett effektivt team?
- 6** Kontinuerligt lärande inom välfärdsteknologin
- 7** Varje enskild individ är vacker och unik
- 8** Köra klimatsmart - det är något elektriskt med det
- 10** YA med internationell touch
- 11** Hår och skönhet
- 12** Våga vege!
- 14** Duka till fest!
- 15** Inredarnas tips till att styla studerandelyan
- 15** Mästare/ Taitaja tävlingarna i yrkesskicklighet
- 16** En dröm som gått i uppfyllelse
- 17** Det första egna hemmet? Så här kan du spara på elräkningen
- 17** Tips för en hållbar vardagsekonomi: En euro i taget
- 18** Aldrig för sent att studera
- 19** Gör din egen bukett av det som finns i naturen
- 19** Trädgårdsmästaren Jari svarar
- 20** "Win-win" med utbildning på arbetsplatsen
- 21** Det bästa med att studera på läroavtal
- 22** Möt våra studerande
- 23** Utbildning i världsklass - Vision 2025
- 24** EduYA
- 24** YA Drive
- 25** Sök till utövare av medietjänster
- 25** Handledande utbildning för yrkesutbildning (Valma)
- 26** Våra enheter och internat
- 27** **SÖK TILL YA!**

TEXTER

Cecilia Nordberg
Erica Sved
Henna Hyytiä
Johanna Nykamb
Jonna Löfgren
Maria Nystrand
Marthaförbundet
Rainer Ahlvik
Susanna Vestling
Vasa Elektriska

FOTO

YA
Privata
Yle

UTGIVARE

Yrkesakademin i
Österbotten

TRYCK

Grano 2020

LAYOUT

Nina Lindahl

FÖLJ OSS!



YA! Yrkesakademin i
Österbotten




ya_osterbotten



Yrkesakademin i
Österbotten

#yaosterbotten



Du håller som bäst i YA:s nyaste broschyr över vår verksamhet. I den här broschyren får du ta del av flera intressanta artiklar och inslag från olika yrken. Men hur fungerar dagens yrkesutbildning?

Dagens yrkesutbildning är mycket flexibel och kan anpassas långt utgående från ditt behov. Det finns två sätt att söka till yrkesutbildning, gemensam ansökan och kontinuerlig ansökan. Den gemensamma ansökan är för dig som avslutar grundläggande utbildning eller som inte har en yrkesutbildning från tidigare. Gemensamma ansökan sker årligen under våren. Du kan också söka via kontinuerliga ansökan, som är öppen under årets alla dagar.

Efter att du har sökt om studieplats, blir du kontaktad av skolans personal som gör en första kartläggning av din ansökan. Efter det kan du antas till en utbildning och en handledare påbörjar arbetet med att göra ett första utkast till en personlig utvecklingsplan för kunnandet tillsammans med dig. Ifall du har tidigare studier eller arbets- erfarenhet kan de också tas i beaktande och bli erkända.

Du har möjlighet att lära dig yrket i olika miljöer, på skolan eller ute i arbetslivet genom utbildnings- eller läroavtal. Den personliga utvecklingsplanen kompletteras under studiernas gång alltefter som du har fått det kunnande som behövs för yrket i fråga. Dina färdigheter visar du i praktiska arbetssuppgifter genom ett yrkesprov.

Du har möjlighet att själv bestämma takten för studierna, eftersom allt utgår från hur du väljer att studera och hur du inhämtar ditt kunnande. Alla examina innehåller obligatoriska samt valbara delar och du ges möjlighet att kombinera din examen med innehåll från din egen bransch eller från andra branscher. Du kan med andra ord skapa en examen som motsvarar dina framtidsplaner. Att komplettera sin yrkesinriktade examen med nytt kunnande är även ordnat på ett smidigt sätt inom dagens yrkesutbildning. Du kan söka till en enskild examensdel och bygga på med det kunnande som du behöver.

I den här broschyren finns många intressanta yrkesområden beskrivna. En yrkesinriktad examen är alltid en bra bas att utgå från oberoende om man tänker sig att arbeta inom yrket, byta bransch eller om man har planer på fortsatta studier på tredje stadiet. Den kunskap som en praktisk yrkesutbildning ger, har man alltid med sig i livet och den ger glädje även om man inte aktivt arbetar inom yrket.

Boris Ståhl, Rektor, Yrkesakademin i Österbotten

**YRKESUTBILDNING
- VÄGEN TILL
FRAMTIDENS
YRKEN!**

ATT STUDERA PÅ YA

GRUNDEXAMEN

- visar att du har de kunskaper och färdigheter som yrket kräver. Du får en bred och bra grund inom yrket.

När du går en yrkesutbildning, studerar du i din egen takt. Varje studerande får en personlig utvecklingsplan för kunnandet (PUK). Du kan också studera i olika lärmiljöer, till exempel på skolan eller på en arbetsplats.

Utbildning som ordnas på en arbetsplats ger dig möjlighet att i praktiken få den yrkesskicklighet som ingår i examen. Du får också en fin möjlighet att skapa kontakter till arbetslivet, som du kan ha nytta av då du har fått din grundexamen.

En yrkesinriktad grundexamen har en omfattning av 180 kompetenspoäng (kp) i vilken ingår 35 kp gemensamma examensdelar. Betyg över avlagd examen får du när du med godkänt resultat avlagt alla de examensdelar som krävs enligt examensgrunderna.



DUBBELEXAMEN (kombiexamen)

- innebär att du avlägger både grundexamen och studentexamen under studietiden.

Som studerande vid YA har du möjlighet att avlägga dubbelexamen (kombiexamen). Du byter ut en del av de gemensamma examensdelarna till ett rekommenderat antal kurser från gymnasiet med sikte på att avlägga studentexamen. Gymnasiekurser kan även ingå som valbara yrkesinriktade examensdelar.

Som kombistuderande läser du de obligatoriska kurserna i fem ämnen: modersmål, finska, engelska, matematik samt hälsokunskap eller annat realämne. För dem som inleder sina studentprov våren 2022 blir fem ämnen i studentexamen obligatoriska och provet i modersmål är obligatoriskt för alla.

YA samarbetar med gymnasierna i nejden gällande dubbelexamen.

LÄROAVTAL

- YA erbjuder läroavtalsutbildning inom ett stort antal utbildningar

Du kan välja läroavtalsutbildning för att nå grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen. Du kan också välja att avlägga den examensdel, som du behöver för att bredda eller höja din kompetens.

Läroavtalsutbildning ordnas i huvudsak på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. Lärandet på arbetsplatsen stöds av en utsedd arbetsplatshandledare.

Visste du att YA erbjuder

32 grundexamina, **30** yrkesexamina
och **15** specialyrkesexamina
inom **21** olika branscher

STÖD OCH KOSTNADER

Grundläggande yrkesutbildning är kostnadsfri för den som studerar på heltid. Läromedelsavgifter kan tillkomma.

Som studerande vid YA har du rätt att ansöka om studiestöd hos Folkpensionsanstalten (FPA). Studiestödet består av två delar, en så kallad studiepenning och ett bostadstillägg. Du kan också ha rätt till läromaterialstillägg. Om du behöver ta studielån under studietiden går staten i borgen för studielånet.

Som vuxen kan du även ansöka om vuxenutbildningsstöd eller arbetslöshetsförmån, beroende på din situation.

Om du som heltidsstuderande har längre än 10 km i en riktning mellan ditt hem och skolan, kan du ha rätt att ansöka om skolrestöd från FPA.

För mera information om studiepenning, läromaterialstillägg, studiestödet och skolrestödet kan du kontakta din enhets studiebyrå/infopunkt eller gå in på Folkpensionsanstaltens webbplats: www.fpa.fi

YRKESEXAMEN

- visar att du har den yrkesskicklighet som krävs av yrkesmän och sakkunniga på området.

Vidareutbildning inom din bransch kan ske genom att du avlägger yrkesexamen eller specialyrkesexamen.

Yrkesexamen är tänkt för dig som redan har en grundexamen inom branschen eller kunskande från arbetslivet inom branschen. Genom att avlägga en yrkesexamen får du den yrkeskunskap som krävs av fackmän i branschen.

SPECIALYRKESEXAMEN

- visar att du kan och behärskar de mest krävande arbetsuppgifterna på området och har ett specialkunnande inom din bransch.

Specialyrkesexamen passar dig som efter din grundexamen utvecklat ditt yrkeskunnande och skaffat dig en bred arbetserfarenhet inom branschen. Specialyrkesexamen ger dig kunskap och färdigheter för krävande uppgifter inom ditt område samt insikter i personaladministrativa uppgifter.

Yrkesakademin i Österbotten har ett brett utbud av yrkes- och specialyrkesexamina som du kan välja mellan om du vill vidareutbilda dig efter avlagd grundexamen.

FORTSATT STUDIER

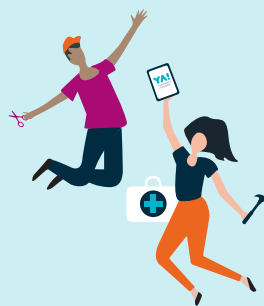
En yrkesinriktad grundexamen ger dig allmän behörighet för fortsatta studier vid yrkeshögskola och universitet. 25-30% av våra studerande som avlägger en grundexamen söker sig till fortsatta studier på tredje stadiet.

YA SAMARBETAR MED NOVIA

Studerande har möjlighet att avlägga kurser tillsammans med första årets studerande vid yrkeshögskolan Novia redan under sin studietid vid YA.

Kurserna som studerande erbjuds att avlägga vid Novia faller inom ramarna för de valbara yrkesinriktade examensdelarna. De studerande som är motiverade och som vill satsa på studier på tredje stadiet får redan under sin studietid vid YA möjlighet att studera på Novia, till exempel från verkstadsmekaniker till ingenjör eller närvårdare till sjukskötare.

Samarbetet mellan YA och Novia öppnar dörrarna mellan andra och tredje stadiet och genom det kommer studerande redan i ett tidigt skede in i rutinerna som gäller vid en yrkeshögskola.



DU KAN OCKSÅ KONTAKTA VÅRA STUDIEHANDLEDARE:

ENHETEN I NÄRPES:

Barbro Lepistö, tfn 050 441 02 83

ENHETEN I VASA:

Benita Wolin, tfn 050 518 51 14

Anna-Lotta Östvall-Åstrand, tfn 050 572 91 50

ENHETEN I PEDERSÖRE OCH JAKOBSTAD:

Petra Söderling, tfn 044 750 32 88

Mera information om YA:s utbud av grund-, yrkes- och specialyrkesexamina samt andra utbildningar hittar du på

www.yrkesakademin.fi/utbildning

NÄRVÅRDARE + ROBOT = ETT EFFEKTIVT TEAM?

MALIN ANDTFOLK DOKTORERAR I VÄLFÄRDSTEKNOLOGI FÖR ATT FÖRBÄTTRA ÄLDREOMSORGEN



EXEMPEL PÅ VÄLFÄRDSTEKNIK:

- Passiva/aktiva larm
- Trygghetskamera och GPS-larm
- Digital nyckelhantering
- Digitala möten/vårdplanering med stöd av webbkamera
- Sociala robotar (t.ex. robotkatt)
- Assisterande robotar.

Doktoranden Malin Andtfolk är ett levande bevis på att studier vid YA ger en stabil grund som kan leda till oanade möjligheter i framtiden. Hennes passion för äldre människors hälsa och välbefinnande är det som driver henne. "Studierna på YA gav mig en stark yrkesidentitet och har varit en viktig grund som jag ständigt ser tillbaka på, har nytta av och arbetar utifrån", säger Malin.

TEXT RAINER AHLVIK, LINGVAFIX COMMUNICATIONS FOTO MALIN ANDTFOLK

Malin jobbar idag både som närvårdare och forskare. Som forskare undersöker hon hur humanoida (människo-liknande) robotar kunde utnyttjas inom äldreomsorgen. Men låt oss backa bandet litet.

Redan som ung flicka i Kristinestad ville hon ta hand om människor och djur, så valet att söka in till närvårdare föll sig rätt naturligt. Hon inledde sina studier med en stor dos motivation och kunde genast konstatera att närvårdarutbildningen kändes helt rätt. "Samma känslor finns kvar ännu idag och är nog en grund som gett mig trygghet."

Dessutom säger Malin att det är en utbildning som ger så mycket, både på ett kunskapsmässigt och personligt plan. "Efter utbildningen finns det många vägar du kan välja, antingen att studera vidare, börja jobba eller varför inte kombinera båda två", föreslår Malin.

DRIVKRAFT ATT STUDERA VIDARE

När Malin ska beskriva varför hon trivdes så bra med studierna på YA, lyfter hon fram bland annat gruppdiskussioner och grupparbeten som gjorde att medlemmarna i studiegruppen blev väldigt tajta. "Lärarna såg också våra olika styrkor och ställde kraven enligt dem. På så sätt kunde vi alla utmanas och utvecklas enligt egna förutsättningar", tillägger hon.

Malins ständiga sökande efter kunskap och svar kring olika vårdfrågor har gett henne en rad olika examina, där närvårdarexamen blev startskottet på en fortsatt studiebanan. Som närvårdare kände hon att hon ville skaffa sig ytterligare fördjupad kunskap och avlade först socionom- och sedan sjukskötarexamen.

Under utbildningen till sjukskötare insåg hon att hennes intresse lutade mera mot forskning inom vården än mot det praktiska yrket. I samma veva som hon fick sin magisterexamen i vårdvetenskap på universitetet fick hon även ett erbjudande om att börja doktorera inom området för välfärdsteknologi.

VÄLFÄRDSTEKNIK HAR STOR POTENTIAL

Till vissa delar är välfärdsteknik en underutnyttjad resurs idag. Den har dock stor potential för att kunna öka individernas självständighet, oberoende och livskvalitet. Tekniska och digitala lösningar utvecklas hela tiden och dessa kan bland annat bidra till att göra äldre personer tryggare, aktivare och mera delaktiga.

När Malin började forska talades det mera och mera om att ta hjälp av robotar i åldringsvården för att kompensera för bristen på vårdare. "Det kändes som ett givet område där jag skulle kunna bidra med min kunskap. Intresset för robotar har kommit på köpet."

I rollen som forskare är Malins stora passion fortfarande äldre människor och hur vi ska kunna upprätthålla en god vård för dem. Kan man kombinera teknik med nya arbetssätt och faktiskt förbättra livskvaliteten för personer inom äldreomsorgen? "Vården idag har behov av hjälpmedel och redskap. Det är förstås svårt att veta hur framtiden ser ut, men jag vill tro att vi framöver såväl behöver som har tillgång till vårdare, och att vårdarna i framtiden får hjälp av teknik och robotar för att kunna ge en bättre vård till de äldre."

Med sin forskning försöker Malin Andtfolk ta reda på vilka arbetsuppgifter robotar skulle kunna utföra för att underlätta åldringsvården, men även vilka positiva effekter och utmaningar som uppstår med användningen. "För mig är det viktigt att vi hittar rätt plats för robotarna i vården och att de inte används för uppgifter som inte känns etiskt rätta eller där de inte ger oss några fördelar."

Malin har valt att jobba kvar som närvårdare trots att hon nu forskar på heltid. Hon säger att båda jobben har nytta av varandra. "Ju mera jag forskar desto viktigare känns det att jobba kvar som närvårdare. Arbetet med de äldre väcker såväl nya frågeställningar som insikter om vårdbehov, och det gynnar min forskning."

Kort om Malin:

Namn, ålder: Malin Andtfolk, 30

Yrke: Närvårdare på åldringshem och doktorand i vårdvetenskaper, välfärdsteknologi

Utbildning: Närvårdare, Socionom YH, Sjukskötare YH, magisterexamen i vårdvetenskap, doktorand i vårdvetenskaper

Familj: Partnern Henrik och två franska bulldoggar

Hemort: Kristinestad

Intressen: Gå på gym, löpträna och vara med hundarna

Favoritmat: Fredagspizzan, helt klart

Senast lästa bok: En typiskt lättsmält roman av Nora Roberts.



forts.

MERA TID ÖVER FÖR DE ÄLDRE

Robotar och robotik kopplas kanske främst ihop med industri och inte vård. Vårdrobotar väcker frågor, funderingar och även rädsla ibland, både bland vårdpersonal och åldringar. Malin säger att hon nog stöter på såväl rädsla som fördomar i sin forskning.

Den kanske vanligaste farhågan är att den mänskliga vården ska ersättas av maskiner och robotar. "Rädslorna är rätt många, eller de har i alla fall varit det. Men allteftersom människor hör, läser och får bekanta sig med robotar blir de alltmer mottagliga. Även det faktum att vi vårdare är för få och utför ett tungt arbete har lett till att vi blivit mera öppna för alternativ", förklarar Malin, "men teknik så som robotar är ett nytt område och införandet av dem ska inte gå över en natt."

Enligt undersökningar och statistik kommer antalet äldre människor som behöver vård och omsorg att öka kraftigt de närmaste åren. Malin säger att undersökningar tyder på att robotar kan användas som ett komplement i åldringsvården genom att stöda åldringarna i deras vardag, dvs. påminna och varna dem om olika saker. Hon nämner även risker med användningen. Till exempel kan tekniska problem leda till mera jobb. "Det tekniska och liknande saker måste vara utrett innan man kan få maximal nytta av att införa robotar i åldringsvården."

"Oj, den var svår", säger Malin när vi ber henne måla upp en vision för äldreomsorgen som även inkluderar robotar. "Visionen måste ändå vara att vårdarna ska få mera tid över för de äldre. Vårdarna och robotarna bildar effektiva team där robotarna tar hand om uppgifter som i dag minskar vårdarnas tid tillsammans med de äldre, till exempel att städa och tvätta. Och så kunde robotarna ta hand om tunga patientlyft och farliga vårdssituationer. Vårdarna skulle då kunna spara sina krafter till att vara mer närvarande för de äldre."

Läs om vår närvårdarutbildning på:
www.yrkesakademin.fi/narvardare

KONTINUERLIGT LÄRANDE INOM VÄLFÄRDSTEKNOLOGIN

YA, Vamia, Novia, VAMK, Åbo Akademi och Vasa universitet har bildat ett nätverk (JoNet - jatkuvan oppimisen network) för att främja kontinuerligt lärande och för att förbättra sina utbildningstjänster bland annat inom välfärdsteknologin.

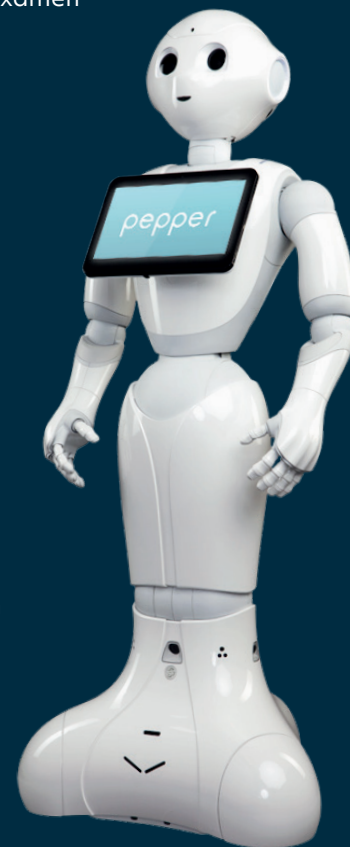
Kontinuerligt lärande svarar på behovet att utveckla och förnya kunnandet under olika skeden av livet och arbetslivet. JoNet strävar efter att skapa ett mångsidigt utbud av olika studiemoduler/ studiepaket och korta utbildningar där utbildningen inte nödvändigtvis leder till examen utan är ämnad att utveckla specifik kompetens.

Det första exemplet som JoNet lanserar i år är välfärdsteknologin. JoNet håller på att utveckla flera studiepaket för personer i olika arbetsuppgifter inom social- och hälsovårdsbranschen eller för företag som installerar välfärdsteknologiska anordningar. Det finns tex. studiepaket där montörer lär sig att tillämpa sitt tekniska kunnande i en vårdmiljö, och för dom som arbetar inom vården erbjuds studiepaket där man lär sig utnyttja välfärdsteknologin ur kundens synvinkel (främjandet av funktionsförmåga eller stöd i vardagen). För ledningen och för sakkunniga inom förvaltningen utvecklas studiepaket där man fördjupar sig i digitaliseringen inom social och hälsovård, förändringar inom arbetslivet, välbefinnande och hur välfärdsteknologin kan utnyttjas som verktyg i verksamheten.

Studiepaketen består av examensdelar på YA eller Vamia (beroende på språket) och av studieavsnitt på Novia, VAMK, Åbo Akademi eller Vasa Universitet.

Alla intresserade är välkomna på kurserna, oavsett utbildningsbakgrund. Följ gärna utbildningsanordnarnas webbsidor och sociala medie-kanaler, eller ta kontakt, om du vill veta mera.

TEXT Henna Hyytiä, utbildningschef, kontinuerligt lärande, Vasa Universitet



UTÖVARE AV VISUELL FRAMSTÄLLNING

VARJE ENSKILD INDIVID ÄR VACKER OCH UNIK

Viktoria Mårtens och Monica Kecklund studerar visuell framställning på Campus Allegro i Jakobstad. De är båda intresserade av konst och valde utbildningen för att den är väldigt bred. Man får prova på det mesta som rör konst och kultur, allt från foto och film till måleri, installations- och performancekonst, att jobba med kulturevenemang och ordna utställningar. Och framförallt, att hitta sig själv som konstnär och utveckla sin egen stil och inriktning. Båda har också trivts väldigt bra med sina studier och skolan. "Vi har varit som en enda stor familj, studerande och lärare, jag har känt mig som hemma i skolan och det är det som varit roligast, att få vakna upp varje morgon och vara taggad och glad över att få studera," berättar Viktoria. Bildserien här är en del av Monicas examensarbete, med Viktoria som modell. Temat är "kroppsideal". Som examensarbete gjorde Monica en tidning där hon fotograferade och intervjuade sju modeller om kroppsideal, om de någon gång haft problem med sin kropp, om de tror sociala medier påverkar hur vi ser på oss själva osv.

"Modellerna fick komma klädda till fotograferingen i det de själva var bekväma i och jag bad dem att bara vara sig själva framför kameran, inga tillgjorda poser eller så," berättar hon. "Sedan har jag tagit in bilderna i photoshop och ritat motiv på dem som på något sätt har med modellen att göra, detta för att visa att varje enskild individ är unik och vacker på sitt sätt." fortsätter Monica.

Efter sina studier på YA planerar både Monica och Viktoria att studera vidare och eventuellt också att starta ett eget företag.

www.yrkesakademin.fi/visuellframstallning



Foto: Monica Kecklund

KÖRA KLIMATSMART

- det är något elektriskt med det

DENICE HOHTARI REDER UT BEGREPPEN KRING ELBILAR, LADDHYBRIDER OCH HYBRIDBILAR

TEXT RAINER AHLVIK, LINGVAFIX COMMUNICATIONS

Elbilar och olika typer av hybridbilar är ett hett ämne idag. Elbilen/-hybriden är ett smidigt och enkelt sätt att minska både förbrukningen och utsläppen. Men ibland kan det bli en komplicerad ekvation om man lägger till livscykelperspektivet, från batteritillverkning till återvinning. Tillsammans med Denice Hohtari, lektor på tekniksidan för fordonsmekaniker vid YA, ska vi försöka reda ut vad som är vad i elbilsvärlden.

Elbilen är ingen ny uppfinning. De första bilarna i historien var nämligen elbilar och Porsche tillverkade sin första elbil redan 1898. Sedan tog bensinen och förbränningsmotorerna över.

De senaste 20 åren har tekniken gått framåt med stora steg, framför allt på batterisidan, och det blir allt vanligare i gatubilden med bilar som drivs av el på ett eller annat sätt.

FRÅN HYBRID TILL RENODLAD ELBIL

Såväl miljöskäl som energieffektivitet har gett elbilen ett nytt uppsving. Hybridtekniken fick sitt stora genomslag med Toyota Prius, den första serietillverkade hybridbilen, som hade både en förbränningsmotor och en elmotor. "Vid låg fart under 30 km/h går bilen helt och hållet på el, medan förbränningsmotorn tar över vid högre hastigheter. Vid behov får dock förbränningsmotorn hjälp av elmotorn. Batteriet laddas både vid körning med förbränningsmotorn och vid inbromsning, så kallad regenereringsfunktion. Det gör att det alltid finns energi i batteriet som försörjer elmotorn, förklarar Denice Hohtari.

Rent definitionsmässigt klassas inte sådana elhybridbilar som elbilar eftersom de inte kan laddas externt. Elmotorn gör dem dock extra energieffektiva och sänker bränsleförbrukningen.

TVÅ TYPER AV LADDHYBRIDER

En **seriehybrid** drivs enbart av elmotorn. Med andra ord genererar förbränningsmotorn elektrisk energi till elmotorn endast vid behov.

I en **parallellhybrid** samverkar elmotor och förbränningsmotor för att driva fordonet. När batteriet är tomt tar förbränningsmotorn över.

Dagens laddbara fordon har en eller flera elmotorer och ett eller flera batterier samt kan laddas externt via en kabel från elnätet. Denice säger att när det gäller laddbara fordon så finns det i princip två typer: laddhybrider (plug-in-hybrid) och rena elfordon. *”Laddhybriden har två motorer, en förbränningsmotor och en elmotor. Den har också ett batteri som kan laddas via elnätet. Elbilen i sin tur körs bara med elmotor som får sin energi från ett laddbart batteri.”*

TUNGA BATTERIER OCH KORT RÄCKVIDD

Batteriet i laddhybriderna räcker inte lika långt (el-räckvidd på 50-80 km/laddning) som det i de renodlade elbilarna, men laddhybriderna tankas även med bensin så att de kan köras på sin förbränningsmotor, vilket då orsakar utsläpp. Den renodlade elbilen ger inga lokala utsläpp (inget avgasrör) och kan därför bidra till bättre luftkvalitet särskilt i städer, och så är den ju tystare. Batteriet i elbilen är stort och väger mellan 200 och 500 kg. Trots det väger elbilen inte mycket mer än en motsvarande bensinbil, eftersom den har varken förbränningsmotor, växellåda eller bränsletank.

Räckvidden för en elbil har varit något av en akilleshäla. De flesta elbilar som säljs har en räckvidd på 250-400 km, men batteriutvecklingen går framåt och nu finns det modeller som redan klarar sträckor upp mot 500 km och mer. *”Man bör dock ha i åtanke att man aldrig riktigt når upp till den utlovade räckvidden. Vårt varierande klimat och körhastigheten påverkar körsträckan. På vår, sommar och höst kommer man kanske upp i cirka 90 procent, men mitt i smällkalla vintern uppnås kanske endast 50-70 procent av angiven räckvidd”,* förklarar Denice.

”Ett varmt batteri räcker längre. Parkera om möjligt i ett varmt garage. Värm bilen till exempel med parkeringsvärmare så att bilen är varm och isfri när du ska köra. Kör smart, undvik kraftiga accelerationer och hårda inbromsningar. Ha fulladdat batteri när du ska åka”, tipsar Denice.

INTE SÄRSKILT SVÅRSKRUVADE

Denice Hohtari har gillat bilar ända sedan hon som liten mest umgicks med pojkarna i byn. Drömmen om att bli teckenspråkstolk fick ge vika för bilmekanikeryrket. *”Medan jag studerade blev det klart för mig att det var lärare jag ville bli. Fortfarande är det så att flickor är i minoritet på bilmekanikerlinjen, men de behövs för i vissa fall är kvinnor noggrannare än män.”*

I dag får de studerande grundläggande insikter i hur el- och hybridbilar är byggda, men det kommer sannolikt att ingå mer om tekniken i utbildningen i framtiden. Hohtari säger att elbilar och hybrider inte är svårare att serva än andra bilar, men vissa specialkurser krävs. *”Enligt nya direktiv så måste man genomgå elsäkerhetskursen SFS6002 för el- och hybridbilar för att få jobba med dem. Elbilarna är ju inte heller exakt likadant konstruerade. Till exempel bör man veta om bilen ska vara i strömlöst läge eller inte när man ska utföra vissa uppgifter.”*

**ÄR DU INTRESSERAD AV BILBRANSCHEN?
SÖK TILL FORDONSMEKANIKER!**

Läs mer här:

www.yrkesakademin.fi/fordonsmekaniker

KORT OM DENICE:

Namn, ålder: Denice Hohtari, 40 år

Yrke: Lärare

Utbildning: Bilingenjör

Familj: Man och tre barn

Hemort: Korsholm

Intressen: Löpning, bakning och trädgårdsarbete

Favoritbil: Ingen speciell

Senast lästa bok: Omgiven av idioter av Thomas Erikson.



EGENSKAPER OCH SKILLNADER:

	ELBIL	LADDHYBRID	ELHYBRID	MIDHYBRID
Har förbränningsmotor	Nej	Ja	Ja	Ja
Har batteri	Ja	Ja	Ja	Nej
Kan köras enbart på elmotor	Ja	Ja	Ja	Nej*
Kan laddas med el utifrån	Ja	Ja	Nej	Nej
Batteristorlek	+++	++	+	-
Räckvidd (på enbart el)	+++	++	+	-
Koldioxidminskning i förhållande till batteristorlek, g/km/kWh (enligt Emissions Analytics, se artikeln)	+	++	+++	+++

*Har kombinerad startmotor/generator som hjälper bensinmotorn

YA MED INTERNATIONELL TOUCH

YA har en tydlig målsättning för kunskapsutbyte, internationellt samarbete och mobilitet. Både studerande och personal har möjlighet att delta i internationellt utbyte i olika former. Vi har ett omfattande nätverk av internationella kontakter och har flertalet internationella projekt anknutna till våra utbildningsområden. Alla som har möjlighet att genomföra studie- eller fortbildningsperioder utomlands stärker inte bara sina språkkunskaper utan framför allt de sociala kompetenserna. Öppenhet, lyhördhet, samarbetsförmåga, social anpassning, kreativt tänkande, flexibilitet och problemlösning är viktiga egenskaper även senare i arbetslivet och när man möter utmaningar i nya situationer.

Visste du att YA har internationellt utbyte:

Från oss till världen, **200** personer
Från världen till oss, **60** personer
(både studerande och personal)



Merkonomstuderande Christoffer Storgård genomförde en fyra veckors UA-period på MCAST på Malta. Till hans arbetsuppgifter hörde bland annat inventering av frisörernas hårprodukter på skolan. Förutom att bekanta sig med jobbet och skolan hann Christoffer också resa runt lite på Malta och Gozo. Han hade chansen att uppleva en maltesisk karneval, besöka sevärdheter och bekanta sig med den maltesiska kulturen.

"Alla på jobbet är jättetrevliga och jag trivs där! :) Jag gör min praktik på en skola och just nu jobbar jag i receptionen vid frisörerna"

Läs mer via bloggen:
<https://toffesmaltaresa.blogg.se>



Simon Dahlnäs och Christoffer Norrgård, blivande skogsmaskinförare hade möjlighet att under tre veckor i januari-februari 2020 genomföra examensdelen maskinell avverkning vid Uppsala Yrkesgymnasium Jälla. De genomförde sin UA på yrkesgymnasiet tillsammans med svenska studeranden inom samma utbildningsområde. För dem var det också en intressant erfarenhet att få bekanta sig med den svenska utbildningen för skogsmaskinförare.



Närvårdarstuderande Jennie Värnström och Nina Lampinen delade med sig av sina erfarenheter i Chennai i Indien.

"Nu har vi arbetat i lite över två veckor vid Dr Mehta's Hospital på flera olika avdelningar där vi har fått observera sjuksköterskornas vardag."

"Vad vi har sett/ser där är att personalen trivs med sitt yrke och är mycket kunniga"

Läs mer via bloggen:
<https://www.devote.se/indien2020>

Läs mer:
www.yrkesakademin.fi/internationella



Erasmus+

YA!

Vocational College
of Ostrobothnia

HÅR OCH SKÖNHET

GRUNDEXAMEN INOM HÅR- OCH SKÖNHETSBRANSCHEN
SPECIALYRKESEXAMEN INOM HÅR- OCH SKÖNHETSBRANSCHEN
DELEXAMEN - ARBETE MED EKOLOGISKA HUD- OCH HÅRVÅRDSTJÄNSTER

VÅRA STUDERANDE BERÄTTAR

MEDINA

Jag valde ekologisk hårvård för att jag vill ändra tankegången hos människor som har hud-hår problem och som använder kommersiella produkter. Man kan få en fin hy och vackert hår med hjälp av helt ekologiska produkter, på ett skonsamt sätt. Själv tänker jag jättemycket på hållbar utveckling. Genom att studera ekologisk hårvård stöder jag också hållbar utveckling. På YA får jag ny kunskap på ett modernt sätt och med hjälpsamma lärare.



I framtiden vill jag arbeta med ekologisk hårvård eftersom jag tycker att vi i samhället behöver mera information och kunskap om det här ämnet. Jag försöker läsa in mig och dyka djupare i alla frågor som gäller ekologisk hårvård, för att kunna betjäna mina kunder så bra som möjligt. Det går jättebra att kombinera en grundexamen med en examensdel från en specialyrkesexamen om man bara jobbar effektivt och hinner med alla uppgifter. Våra lärare finns också alltid till hands om det känns lite för tufft och man behöver hjälp.

THAO



Jag valde examensdelen "arbete med ekologisk hårvård", eftersom jag var intresserad av ämnet och ville lära mig mera om det. Jag har blivit inspirerad att utforska och upptäcka mer naturliga ingredienser.

Den här examensdelen hjälper mig att lära mig mer om naturen och om vad som är miljövänligt. Jag vill sprida ordet om ett enkelt, balanserat och avslappnat liv till andra och hjälpa människor att leva ett hälsosammare liv.

WILMA

Jag har länge varit intresserad av naturliga och ekologiska produkter inom både hår- och hudvård. I de flesta fall har de fungerat bättre för mig än de syntetiska motsvarigheterna. Jag tror också att bland annat växtfärgning kommer att vara väldigt populärt i framtiden och att allt fler kunder kommer att välja ekologiska produkter. Växtfärgning är det som intresserar mig mest just nu. Man kan skapa så mycket fina nyanser och ett plus är ju att det inte bara är skonsamt, utan till och med vårdande för håret. Jag har redan fått testa en del färgningar och ser framemot att få prova på ännu fler.



I framtiden är jag övertygad om att hårvård kommer att finnas med bland utbudet i salongen jag jobbar på. Men jag vill inte begränsa mig till endast ekologisk hårvård utan jag vill att både kunderna och jag själv ska kunna välja mellan olika produkter och behandlingar.



Med den här kupongen

20% OFF


Till PointCut på alla
behandlingar t.o.m
31.5.2021

Går ej att kombinera med
andra erbjudanden

Läs mera om hår- och skönhetsbranschen på
www.yrkesakademin.fi/frisor

Frisörsalong PointCut

Tidsbeställning: 06-324 2773

 ya_pointcut



"I den här rätten har jag försökt kombinera finländsk höst med det italienska köket. Jag har stött på fördomar om att vegetarisk mat bara handlar om torra grönsaksbiffar – men testa min kantarell cannelloni så lär du bli överraskad!"
– Alexander Häggdahl

Alexanders Kantarellfyllda Cannelloni

4 PORTIONER

8-10 cannellonirör

FYLLNING

300 g kantareller
200 g philadelphiaost
1 nypa oregano
1 lök
2 vitlöksklyftor
2 dl västerbottensost
salt, svartpeppar

TOMATSÅS

1 burk krossade tomater
2 msk tomatpuré
1 tesked honung
2 vitlöksklyfta
1 lök
1 dl crème fraiche
salt, peppar
timjan
oregano
basilika
1 dl riven ost

1. Sätt ugnen på 175 grader.
2. Gör fyllningen först: Fräs löken och vitlöken, blanda i kantarellerna och kryddorna med löken, stek kantarellerna gyllenbruna. Blanda kantarellröran med osten.
3. Tillred tomatsåsen: fräs lök och vitlök, lägg i tomatpuré och krossade tomater. Låt puttra en stund och tillsätt sedan honung, crème fraiche och kryddorna.
4. När såsen och cannellonifyllningen är klar, fyll cannellonirören med kantarellröran och rada ut dem i en ugnform. Häll en del av tomatsåsen över och strö till sist riven ost ovan på.
5. Låt gratineras i ugnen i 45 minuter.

VÅGA VEGE!

När Strömsö sökte recept till den vegetariska, digitala kokboken Vegval, nappade YAs kockstuderande på utmaningen. Några av recepten vill vi dela med oss av här – och samtidigt inspirera till att "våga vege" hemma i köket!

Foton: YLE



Kockstuderande Alexander Häggdahl, Felicia Hast, Linda Långsjö, Emilia Norrgård, Isabel Häggdahl och Jennifer Lönnvik presenterar sina "Vegval" rätter.

DUKA TILL FEST!



Felicias krämiga tomat- och linssoppa

4 PORTIONER

- 1/2 gul lök
- 1 vitlöksklyfta
- 1 msk olja
- 1 dl torkade röda linser
- 200 g passerade tomater
- 5 dl grönsaksbuljong (vatten och tärning eller fond)
- 1 gul paprika
- 1 dl lätt crème fraiche (gärna paprika & chili)
- Salt, peppar

1. Skala och hacka lök och vitlök.
2. Fräs löken och vitlöken i olja i en gryta.
3. Tillsätt linser, passerade tomater och buljong.
4. Låt koka ca 10 minuter under lock.
5. Dela, kärna ur och skär paprikan i bitar och lägg dem i soppan.
6. Rör ner crème fraiche och låt koka ytterligare 5 min.
7. Smaka av med salt och peppar.

"Linser är en av dom få vegetariska alternativen alla i min familj äter och faktiskt tycker om. Min lillebror frågade självmant en dag om jag skulle kunna koka tomat och linssoppa igen vilket är högsta betyg i min värld då det kommer till vegetarisk mat!"
– Felicia Hast

CATERING

NJUT AV DINA FESTER - LÅT OSS GÖRA JOBBET!

Förutom lunch och à la carte i vår restaurang kan du också boka vårt kabinett samt en matsal som rymmer ca 115 personer.

Vi kan erbjuda cocktailpartyn, middagar, affärsluncher, konferenser eller stå till tjänst vid familjehögtider. Vi betjänar dig även utanför restaurangen.

VINPROVNING MED TILLTUGG

GLÖM VARDAGENS STRESS - BOKA IN GÅNGET PÅ EN VINPROVNING! (min. 12 personer)

Vi erbjuder dig och dina vänner en möjlighet att delta i vinprovning och samtidigt tillsammans med vår sommelier och kocklärare tillreda en kulinarisk måltid där mat och vin möts i ljuv harmoni.

Bokningar, Jessica Berg 050-302 9074
jessica.berg@yrkesakademin.fi

www.yrkesakademin.fi/tjanster/restaurang-kungsgarden



SE ALLA VÅRA STUDERANDES VEGVAL RECEPT HÄR

www.svenska.yle.fi/kategori/specialtema/kockstuderande-antog-vegvalsutmaning-har-ar-recepten

LÄS MER OM KOCK- OCH SERVITÖR UTBILDNINGARNA PÅ YA

www.yrkesakademin.fi/kock
www.yrkesakademin.fi/servitor

INREDARNAS TIPS FÖR ATT STYLA STUDERANDELYAN

- Du kan få en etta att kännas större med hjälp av rumsavdelare. Det kan tex. vara en bokhylla, eller en soffa som ställs i mitten av rummet i stället för mot en vägg. En enkel rumsavdelare gör du genom att hänga en gardinstång i taket så man sedan hänger ett draperi i, eller använder som klädhängare. Genom att använda sig av textilier förbättrar du samtidigt ljudmiljön i lägenheten.
- Bor du trångt, använd dig också av höjden i rummet. Häng t.ex. hyllor ovanför dörröppningen, använd vägghängda skrivbord/sängbord etc.
- Växter ger liv och skapar hemtrevnad och det ger "vuxenpoäng". Tycker du att en "riktig" och levande växt är för krävande så finns det fina och verklighetstroga i plast som ger samma känsla.
- Tänk utanför boxen. Kan min garderob rymma ett skrivbord och samtidigt fungera som ett arbetsrum? Kan jag göra om något av det jag har till något annat? Bokhylla till rumsavdelare, skrubba till hobbyhörna eller kanske gardin till sänghimmel? En gammal trälåda kan kanske fungera som nattduksbord?
- En serveringsvagn är bra förvaring för allt ifrån kryddor och torrvaror i köket till handdukar och smink i badrummet. Eller kanske den blir ditt lilla bibliotek med rum för pennor och skolböcker.
- För att underlätta för plånboken tänk: "loppis, loppis, loppis". Måla om billiga secondhand möbler med en favoritfärg.



- Du kan sy ihop två mindre mattor till en stor. En gammal ful soffa eller fåtölj kan man slänga ett fint överkast över istället för att köpa en ny. Du behöver inte alltid måla om. Har väggarna tråkig färg, kan man pigga upp lägenheten med färgglada gardiner, mattor och dynor.
- En stor soffa kan fungera som säng då kompisar och familj hälsar på. (Det kan vara värt att satsa på en bäddsoffa).
- Vår vän Pinterest kommer till undsättning då inspirationen tryter.
- Fokusera på vad DU gillar. Följ inte olika inrednings-stilar och -trender för noggrant. Då kommer du att vara nöjd längre och både miljön och plånboken tackar dig.

LÄS OM GRUNDEXAMEN INOM KONSTINDUSTRIN, KOMPETENSOMRÅDET FÖR INREDNINGSBANSCHEN HÄR:

www.yrkesakademien.fi/artesan och www.yrkesakademien.fi/malare



Visste du att YA har

4 guld, 6 silver och 3 brons medaljer från WorldSkills, EuroSkills och taitaja/mästare från 2008-

Merkonomstuderande Angelika Klemets och Emma Ingman tävlade i yrkesskicklighet i "visuellt försäljningsarbete".

Foto: Emma Ingman

MÄSTARE / TAITAJA

tävlingarna - FM i yrkesskicklighet

Flera YA studerande brukar varje år vara med och tävla om FM medaljer i yrkesskicklighet i Mästare tävlingarna. Mästare finalen är det största evenemanget inom yrkesutbildningen i Finland med över 50 tävlingsgrenar och 400 tävlande.

Från YA deltog år 2019 sammanlagt 12 studerande i olika tävlingsgrenar. Fem gick vidare till final: Frida Snellman och Julia Karlstedt, i grenen "närvårdare", Jennifer Norrvik i grenen "målning och tapetsering", och Angelika Klemets och Emma Ingman i grenen "visuellt försäljningsarbete".

Nästa gång Mästare finalen ordnas är i Uleåborg i maj 2021.

EN DRÖM SOM GÅTT I UPPFYLLELSE

JONNA LÖFGREN ÄR 22 ÅR OCH KOMMER FRÅN MALAX DÄR HON BOR I EN EGEN LÄGENHET MED SIN HUND SISU. HON STUDERAR TILL INREDNINGSARTESAN VID YA:S ENHET I GAMLA VASA. "DET ÄR ETT AV DE BÄSTA VALEN JAG GJORT!" SÄGER HON. HÄR ÄR HENNES BERÄTTELSE:

Våren 2018 tog jag studentexamen med inriktning på bildkonst. Sommaren efter studentexamen jobbade jag på café, och var också anställd på ett gruppdaghem en period. Jag ville ha ett ombyte från gymnasie-studierna och ville göra något praktiskt. Yrkehögskola och/eller universitet lockade mig inte just då. Jag sökte information om olika utbildningar på YAs hemsida och hittade "artesan i inredningsbranschen". Jag blev så glad då jag såg att utbildningen fanns i Vasa.

Jag bestämde inget just då, men efter ett besök på öppet hus våren 2019 visste jag. Jag trivdes redan från första stund och kände att jag hittat rätt. Några månader senare fick jag besked om att jag blivit antagen, och blev överlycklig. Jag började mina studier på YA hösten 2019.

Jag är förvånad över hur mycket bredare utbildningen till inredare är än vad jag trott, och än vad de flesta tror. En inredare gör mer än att placera ut möbler och fluffa kuddar. Det senaste året har jag lärt mig massor, t.ex. bygga mellanväggar, vad ett hammarband och en syll är, ljuslära, färglära mm.

Min UA (utbildning på arbetet) period gjorde jag på Aveo. Aveo är ett företag som erbjuder bl.a inredningstjänster och finns i Komossa, Vörå. I högstadiet var jag med på en föreläsning av Aveos grundare Anna Häggblom. Jag blev så inspirerad och jag minns att jag tänkte "en dag ska jag jobba med det där". Då det var dags för min andra praktik/UA i YA, tvekade jag om jag skulle våga söka till Aveo. Det kändes som en dröm som inte gick att uppnå, men jag tog mod till mig och kontaktade Anna. Snart satt jag på ett kaffe-möte med personalen på Aveo, och vi kom överens om att jag var välkommen våren 2020.

Mitt uppdrag på Aveo blev att fixa upp en Airbnb lägenhet i närheten av Powerpark. Bostaden ska hyras ut till familjer som t.ex besöker Powerpark och behöver någonstans att övernatta. Jag fick relativt fria händer, men samtidigt all hjälp och stöd jag behövde av min handledare. I skrivande stund är all renovering i lägenheten klar och möbler och inredning börjar komma på plats. Jag har lärt mig så mycket på min UA och är så tacksam att skolan, Aveo och jag själv gett mig den här möjligheten. Det är verkligen en dröm som går i uppfyllelse!

Läs mer om den här utbildningen på:
www.yrkesakademin.fi/artesan
Läs också om:
www.yrkesakademin.fi/malare

DET FÖRSTA EGNA HEMMET? SÅ HÄR KAN DU SPARA PÅ ELRÄKNINGEN

FÖR DEN SOM BOR ENSAM UPPSTÅR ELRÄKNINGEN TILL STÖRSTA DELEN AV TYPISKA HEMSYSSLOR: MATLAGNING, BYKTVÄTT OCH NÖJESELEKTRONIK. MED FÖLJANDE TIPS KAN DU SPARA PENGAR.

HUR STOR ÄR EN NORMAL ELRÄKNING FÖR EN ETTA?

I höghus är elräkningen för ett ensamhushåll kring 25 euro i månaden, om man förbrukar kring 220 kilowattimmar för vanligt hushållsbruk: nöjeselektronik, matlagning och bykttvätt. Summan inkluderar elens överföringsavgift, elens energipris, elskatt och moms.

VAD UTGÖRS ELRÄKNINGEN AV? VAD ÄR EN GRUNDAVGIFT?

Elräkningen utgörs av elens energipris - alltså försäljningspriset - överföring av el, elskatt och moms. Utöver energipriset och överföringstjänsten betalar man en fast grundavgift, oberoende hur mycket el man förbrukar.

HUR KAN JAG ENKELT SPARA IN PÅ ELRÄKNINGEN?

Nöjeselektronik drar ofta mest el i hemmet. Om till exempel en effektiv 500 watts bordsdator står på sex timmar om dagen utgör bara den tio euro av den månatliga elräkningen - alltså nästan hälften av elräkningen för ett ensamhushåll. När du

inte använder datorn lönar det sig alltså att stänga av den eller låta den vara i viloläge.

Även diskmaskinen och tvättmaskinen drar stundvis mycket ström, så det är mer kostnadseffektivt att tvätta fulla maskiner.

Kylskåpets förbrukning är mindre om du dammsuger kondensorn på baksidan regelbundet och placerar kylskåpet så långt från spisen och solljus som möjligt. Låt det vara luftigt runt kylskåpet så att det inte överhettas. Frosta av frysacket senast när det har samlats ett över en centimeter tjockt lager is.

Om du har golvvärme i ditt badrum som stralar hög värme, vrid ned den med termostaten - golvet värms högst antagligen upp med el.

Om din elräkning är oförklarligt hög och du har maskinell ventilation är luften som blåses in i bostaden, som värms upp med el, kanske onödigt varm. En lämplig

temperatur för ventilationsluften är cirka 15-16 grader och resten av rumsluften värms upp med element.

Om elementen är kalla trots att det är varmt i bostaden, värms rumsluften troligen upp endast med ventilationsluft utifrån, det syns på elräkningen.

Kom ihåg - när du värmer en liten bastu i en halvtimme och bastar lika länge, drar det cirka sex kilowattimmar el och kostar ungefär 70 cent, alltså ungefär lika mycket som användningen av hushållets övriga apparater sammantaget på en dag!

TACK TILL VASA ELEKTRISKA SOM BIDRAGIT MED DEN HÄR ARTIKELN! FÅ FLER TIPS PÅ: WWW.VASAELEKTRISKA.FI

ÄR DU INTRESSERAD AV EL- OCH AUTOMATIONSTEKNIK?

Sök till YA: www.yrkesakademin.fi/elmontor

TIPS FÖR EN HÅLLBAR VARDAGSEKONOMI:

EN EURO I TAGET

1. Ha koll på dina inkomster och utgifter och planera din ekonomi genom att budgetera.

2. Vet vad din vardag kostar och konsumera smart genom att jämföra priserna på det du köper. Skilj på behov och begär när du konsumerar.

3. Lär dig göra god, näringsrik och förmånlig mat och undvik matsvinn.

4. Fundera innan du lånar pengar. Vad är priset för lånade pengar och kan du spara istället?

5. Gör sparande till en vana och spara till en säkerhetsbuffert för oväntade händelser.

6. Är du osäker? Fråga och ta reda på! Det lönar sig att ta hand om sin ekonomi och lära sig mera.

7. Kom ihåg att du kan förbättra din ekonomi genom små förändringar, en euro i taget.

CHATTA MED MARTHAFÖRBUNDETS EKONOMIRÅDGIVARE PÅ WHATSAPP: 044 4919 210

MERA TIPS FRÅN MARTHAFÖRBUNDET PÅ: WWW.MARTHA.FI

ÄR DU INTRESSERAD AV EKONOMI, FÖRSÄLJNING, MARKNADSFÖRNING? Sök till YA: www.yrkesakademin.fi/merkonom

ALDRIG FÖR SENT ATT STUDERA

Efter 27 år som företagsledare ville Ann-Mari Pihlajamäki byta bana och satsa på sin passion, att arbeta med blommor och bli egenföretagare inom branschen. Hon började studerade på YA, och hann med både trädgårdsmästar- och floristexamen på bara två år. En bedrift ingen annan lyckats med tidigare och som gjorde att hon blev vald till "Årets vuxenstuderande" vid YA 2017. Hon jobbar idag vid Passiflora både som florist och med trädgårdsplanering. När tankarna går till studietiden på YA kommer hon speciellt ihåg tiden som Erasmus stipendiat i Wien. Hon fick då jobba i ett känt blomsterföretag och fick vara med och dekorera stora, kända utrymmen i staden. "Det var helt otroliga projekt jag fick delta i! Bland annat dekorerade vi Nationalbiblioteket inför dess 650-års jubileumsfest," berättar hon.

"JAG KAN VERKLIGEN REKOMMENDERA ALLA SOM FUNDERAR PÅ ATT BYTA BANA ATT GÖRA DET! MAN LEVER BARA EN GÅNG!"

Studierna förberedde också Ann-Mari för livet som egenföretagare. Hon utvecklade sin företagsplan redan under studietiden. "Det gäller ju att kunna marknadsföra det kunnande man har för att klara sig i branschen," säger hon.

Läs mer om våra utbildningar:

www.yrkesakademin.fi/tradgardsmastare

www.yrkesakademin.fi/florist



ANN-MARI PIHLAJAMÄKI

Utbildning: Ekonomie magister, trädgårdsmästare och florist

Familj: Man och två döttrar

Hobby: Trädgårdsarbete, naturen, läsning, båtliv

Bor: I Karleby.

PASSIFLORA

tfn, 044 236 46 77

annmari.pihlajamaki@gmail.com

facebook & instagram : [passiflora.fi](https://www.facebook.com/passiflora.fi)



EN BUKETT av det som finns i naturen

En trend som många av oss fallit för är buketter med vilda växter. Samla material från naturen eller ta det material du har i din trädgård och gör en vacker bukett!

TIPS FÖR DIN EGEN BUKETT:

- Det är viktigt att man låter blommorna man plockat från trädgården eller ute på en äng stå i vatten och dra ordentligt innan man binder dem.
- Ge blommorna bra snittytor. När växterna har fått suga åt sig vatten är det dags att sätta igång.
- Gå igenom materialet innan och ta bort blad från stjälkarna. Det är vackert med alla blad, men man vill inte att det ska vara kvar några under själva bindstället när man binder buketten. Blad i vatten försämrar hållbarheten.
- Ta bort vassa taggar.
- Låt fantasin flöda och använd blommor och växter som du tycker om!



När skall man beskära träd och buskar?

Det beror mycket på vilka träd och vilka buskar det handlar om, men de flesta mår rent fysiologiskt bäst av att bli beskurna under växtperioden, juli/augusti. September är (oftast) för sent på våra breddgrader.

Vissa träd, som exempelvis plommon och björk, mår dåligt av att bli beskurna på våren då de har en kraftig savstigning och s.a.s blöder. Kolla med litteraturen eller googla!

Buskar som blommar tidigt på våren t.ex. forsytia eller hybrid (brud-) spirea beskär man strax efter blomningen på våren/ försommaren, medan de som blommar mitt på sommaren/hösten beskär man lämpligen på sensommaren i juli/augusti.

Hur ofta skall man gödsla rabatterna i trädgården? Med vad?

Det beror på. Gödsla aldrig på måfå eller för att "man borde", utan känn din jord. Ta ett jordprov och skicka in till analys på något lab så vet du exakt vad din jord för din växt lider brist på.

Allmänt så reagerar växterna snabbare på konstgödsel men de utarmar jorden på sikt. Naturligt är bäst, kompost, bokashi eller hederlig "kanankakka". De tillför spårämnen och andra mikronäringsämnen som är till nytta för alla, även mikroorganismerna och svamphyferna i jorden. Man kan dessutom övergödsla med konstgödsel, vilket är värre än att inte gödsla alls.

forts.

Tips på lättskötta blommor/växter/ buskar i en solig trädgård?

Plantera det du tycker är vackert och hårdigt. Våga experimentera och chansa. De flesta växter vill ha sol tillsammans med en god jordmån att växa och trivas i. Mina favoriter är rosenkvitten, gullkornell, finflikiga alar, prydnadsaplar och idegran för att nämna några. Mitt tycke varierar också med humöret, men inte mycket slår en blommande Malus `Hopa´.

När är det bäst att räfsa gräsmattan? På hösten eller på våren?

På hösten "mulchar" jag alltid gräsmattan. Det vill säga jag kör över löven med gräsklipparen så de blir små och därmed lättåtkomliga för maskarna som då drar ner dem i sina gångar. Sedan räfsar man ihop resten på våren. Akta dig dock för att elda ris och löv tidigt på våren då igelkottar och andra nyttodjur övervintrar i dem.

Hur skyddar man sina träd och buskar från harar?

Erfarenheter visar att de små liven tar sig igenom t.o.m metallgaller av typen höns-galler om de är riktigt hungriga, så något säkert sätt finns inte. Det är nog däremot det bästa som finns till buds. Man täcker in på hösten och tar bort på försommaren. Tänk även på kvistarna högre upp, en fälthare kan sträcka sig till 120 cm.

Trampa ner snön runt trädet så får de sträcka på sig lite extra. Det skyddar också en smula mot sork och möss som gör gångar under snön.

Måste man ta bort mossa från gräsmattan?

Nej. Mossa är inte en sjukdom utan ett symptom på att du har det för skuggigt, tätt och fuktigt på din gräsmatta. Åtgärda det om det går, så försvinner mossan. Använd aldrig mossgift eller liknande medel, inte heller "mossrivare" som egentligen borde heta "moss-spridare".

Mossa börjar växa vid ca 4 grader medan gräset vid ca 10 grader. Mossan är därmed alltid grön och mjuk att gå på.

Gör lavar och mossor som växer på mitt äppelträd skada?

Nej, det gör de inte, men de kan gömma för trädet skadliga sporer och/eller virus och bakterier. De är också ett symptom på att ditt träd står för skuggigt/är för tätt och behöver beskåras.

AVSLUTNINGSVIS

Var ytterst restriktiv med gifter mot myror, sniglar, getingar, löss, ogräs och annat. Det försvinner inte ur näringskedjan utan lagras längre "upp" i kedjan. Främja istället för bin, humlor och andra pollinrare genom att bygga insekts hotell eller liknande.

Främja också maskarnas liv genom att undvika att använda jordfräs och gifter/medel mot mossa (fungerar ändå inte) etc. Tillför kompost till jorden så tackar maskarna dig genom att tillverka en god och luftig jord.

"WIN-WIN" MED UTBILDNING PÅ ARBETSPLATSEN

KONTAKTEN TILL NÄRINGS-LIVET OCH FÖRETAGEN I REGIONEN ÄR VÄLDIGT VIKTIG FÖR YA, OCH VI JOBBAR HÅRT FÖR ATT VÅRA STUDERANDE SKA HA ETT STARKT KUNNANDE NÄR DE BEGER SIG UT I ARBETSLIVET EFTER STUDIER HOS OSS.

En lokal företagare som YA samarbetar regelbundet med är familjen Krooks. De äger bland annat företagen Famkro Ab och Kvadraten Ab som är verksamma inom fastighets- och industribranschen. I skrivande stund har de hela nio studerande från YA från maskin- och produktionsteknik och lantbruks- och ytbehandlingsutbildningarna på sina lönelistor.

Styrelseordförande Kenneth Krooks berättar att han själv fortfarande minns och håller kontakten till de personer som hjälpte honom när han var ung och "inte kunde nånting". Han beslöt sig för att när han är i den situationen att han har möjlighet att hjälpa, då vill han också anställa unga människor och hjälpa dem att få jobb och erfarenhet, att lära sig och att utvecklas i jobbet.



Och det har företaget minsann gjort, medelåldern bland deras personal ligger idag kring 30 år. "Ungdomarna livar upp vardagen!" skrattar Kenneth. Han tycker om att arbeta med ungdomar. Bara de har rätt inställning till jobbet, är arbetsamma och noggranna, så är de guld värda. De är flexibla och tar sig lätt an nya uppgifter. "Det bara rullar på," säger han.

Krooks tips till studerande är att ta sin praktikplats på allvar. Det kan ju eventuellt leda till en fortsättning i framtiden, ett sommarjobb, en anställning eller en

rekommendation och nya kontakter.

Kasper: "Med skolan tyckte jag att jag fick en bra grundutbildning som hjälpte mig att komma igång med jobbet. I skolan var schemat ganska fritt, så man fick gå i egen takt vilket var bra - det gav mig mer motivation att komma framåt. Med jobbet är det bra att få lära sig om arbetslivet och att få träffa nytt folk."

Hannes: "Mycket av arbetsuppgifterna är bekanta från skolan och därför underlättar det arbetet."

Lenni och Oskar : "Man har stor nytta av det man lärt sig i skolan på jobbet."

Emil: "Vi får en bra grundutbildning till många olika jobb. Det är bra att man har kunnat avlägga olika säkerhetskort."

LÄROAVTAL

Läroavtal är en flexibel form av yrkesstudier där du jobbar, studerar och får lön. Du lär dig genom praktiska arbetsuppgifter med stöd av en arbetsplatshandledare. Du behöver vara över 15 år och jobba minst 25 timmar per vecka.

Läs mer om läroavtal på
www.yrkesakademin.fi/läroavtal

ARBETSPLATSHANDLEDARE SEBASTIAN ÖSTERBLAD, VVS & VÄRMETEKNIK VASA AB

"Läroavtal har fungerat bra för oss. Vi har alltid jobb där det behövs flera montörer och via detta får den studerande bra lärdom och kunskap. Målet är att den studerande skall bli en självgående montör.

Jag ser många fördelar med läroavtal, via praktiskt arbete lär man sig bra. Teorin sköts på skolan och den är också viktig att få. Min uppgift som arbetsplatshandledare har varit att ge den studerande så flexibla arbetsuppgifter som möjligt, för att han ska kunna få lärdom av allt.

Jag rekommenderar läroavtal åt andra. Läroavtal ger möjlighet att i ett tidigt skede skola in de studerande så att deras lojalitet till företaget, och delaktighet i att utvidga företaget, stärks."



JOHN VESTERGÅRD, GRUNDEXAMEN INOM HUSTEKNIK (RÖRMONTÖR)

Läroavtal vid VVS & Värmeteknik Vasa Ab

"Jag valde läroavtal för att firman jag var på sommarjobb hos hade möjlighet att ta mig på läroavtal.

Bästa med läroavtal har varit de varierande arbetsuppgifterna. Jag har lärt mig mycket, också sånt som jag kanske inte skulle ha haft möjlighet att lära mig vid skolan.

Då jag började på läroavtal var jag alltid med någon som visade mig hur jag skulle göra. Nu på senare tid har arbetsplatshandledaren först visat mig vilket arbete jag ska göra, sedan gör jag det själv och efteråt granskar han det".



JULIA RÖNNGÅRD, GRUNDEXAMEN I AFFÄRSVERKSAMHET (MERKONOM)

Läroavtal i eget företag, frisör med hyrstol vid Salong Hår & Sönt i Närpes

"Läroavtalet har varit betydelsefullt på det viset att jag har kunnat jobba som vanligt under tiden jag studerat till merkonom. Jag har också lärt mig mera om företagande och inhämtat kunskap som jag har nytta av i mitt företag.

Att studera med läroavtal gjorde det möjligt för mig att studera och fortfarande arbeta heltid. Jag har inte behövt skära ner på arbetstiden för att genomföra praktikperioder, utan på egen

hand med hjälp av min mentor har jag studerat det som behövs inför yrkesproven. Jag har varit en kväll per vecka i skolan. Det har visserligen krävts lite mera disciplin eftersom allt skolarbete ska göras efter avslutad arbetsdag, eller på helgerna, men vissa kurser har krävt mindre jobb och andra mer."

MÖT VÅRA STUDERANDE

**Visste du att YA har
4013 studerande** (inkl. projekt)

Jakobstad: 131

Närpes: 605

Pedersöre: 323

Vasa: 2146

Annan ort: 808



MAX SNYGG, 18 ÅR

Logistik i Närpes

"Att studera på YA har varit bra, det bästa är nog att man får träffa många nya vänner!"

www.yrkesakademin.fi/chauffor



IDA ÖSTERBACKA, 25 ÅR

**Skogsbruk, med
inriktning skogsmaskinsförare**

"Det är flexibelt att studera på YA. Det är också bra att kunna studera på hemmaplan."

www.yrkesakademin.fi/skogsmaksinsforare



CHRISTOPHER OTIENO, 20 ÅR

Datanom i Närpes

"Jag valde YA för att datanomlinjen intresserade mig. Största utmaningen för mig som kommit från gymnasiet har nog varit att hålla reda på vilka kurser jag borde gå, eftersom det automatiskt blev lite mindre för mig som tagit studentexamen."

www.yrkesakademin.fi/datanom



HANNA LÅNG, 18 ÅR

**Musik med sång som
huvudinstrument**

"Att studera på YA har varit givande. Jag har utvecklats som musiker och som person. Jag har skapat kontakter och fått en bra och stadig grund för yrkeslivet."

www.yrkesakademin.fi/musiker



TOBIAS FAGERHOLM, 32 ÅR

Musikstudier i Jakobstad

"Min tid på YA gick mycket snabbt, det var väldigt många bra lärare och elever som inspirerade mig varenda dag och hjälpte mig när jag hade det svårt med mina studier (teorin har aldrig varit min starka sida). Det jag tyckte bäst om var att jag fick vänner för livet under studietiden, och många har också blivit mina arbetskamrater inom musikindustrin."

www.yrkesakademin.fi/musiker



CHRISTIAN STORBÄCK, 40 ÅR

Merkonom i Vasa

"Jag valde YA eftersom de hade vuxenutbildning med bra möjligheter att delvis studera på distans. Det gick bra att kombinera studierna både med jobb och familjeliv."

Det har varit roligt att få koppla teorin till praktik genom att få praktiskt utöva de teoretiska kunskaperna."

www.yrkesakademin.fi/merkonom



ISABEL HÄGGDAHL, 18 ÅR

Kock i Vasa

"Jag började studera vid YA i Vasa som närvårdare, men kom på att det inte riktigt var min grej och bytte till kock och startade de studierna i januari 2019. Att ha studerat på YA har gjort att jag har utvecklats på både insidan och utsidan. Jag kommer inleda mina traden-om studier vid Novia rätt snart." Läs om YA:s samarbete med Novia på sid. 3.

www.yrkesakademin.fi/kock

UTBILDNING I VÄRLDSKLASS

Vision 2025

Utbildning i världsklass

Vi definierar bereppt världsklass genom fyra byggstenar. Utgående från dem har vi gjort en verksamhetsplan med olika strategiska fokus, mål och åtgärder.

YA, EN DEL AV SAMHÄLLET

PARTNERSKAP

PROFESSIONELL PERSONAL

I en värld av influenser

Vi står för trygghet, ömsesidig respekt och framtidstro. Vi ger dig verktyg att navigera i en värld av influenser och outtömligt informationsflöde.

I en digital omvärld

Vi är ledande i att sammanföra pedagogik och nya digitala teknologilösningar till funktionella helheter. Vi är tillgängliga och öppna för att möta individens kompetensbehov i ett högteknologiskt arbetsliv och samhälle.

YA FÖR DIG

I en hållbar framtid

Vi har en verksamhet som är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar, där var och en väljer etiska och hållbara alternativ i alla sammanhang.

För dig i ett föränderligt samhälle

Vi ger dig en personlig utbildning utgående från dina behov i ett arbetsliv som står i ständig förändring. Vi ger dig möjlighet till ett kontinuerligt lärande. Tillsammans med arbetslivet stärker vi kompetensen och utvecklar kunskaper i enlighet med samhällets behov. Vi har en professionell personal, som ständigt utvecklar sina kompetenser.

YA!

Yrkesakademin
i Österbotten

EduYA erbjuder icke-examensledande utbildning i form av bland annat kortkurser, certifikatkurser, ledarskapsutbildningar, arbetskraftsutbildning, rekryteringsutbildning och invandrarutbildning.

EduYA driver också en egen bilskola, YA Drive samt Ledarskapsforum, en österbottnisk arena för ledarskapsutveckling med ambitionen att betjäna företag och organisationer med praktisk och relevant kunskap om ledarskap.

www.eduya.fi

info@eduya.fi



Edu YA Ab



EduYA Ab



VILL DU TA KÖRKORT?

Vi erbjuder både körkurskurser och enskilda körlektioner och/eller riskskolning för dig som tar körkort hemma!

Ta kontakt

Stefan (Närpes) 044 732 1390

Theresia (Vasa) 044 449 2746

www.yadrive.fi



YA Drive

Sök till utövare av medietjänster

www.yrkesakademin.fi/medietjanster

INITIATIVRIK
RÖRELSEGRAFIK
PROGRAMMERING
SPELPRODUKTION
PUBLIKATIONSPRODUKTION
UTÖVARE AV MEDIETJÄNSTER
SKAPANDE AV WEBBPLATSER
3D-ANIMERING

MEDIEBRANSCHEN
SPELPROGRAMMERING
SPEL
APPAR
3D-UTSKRIFT
ANIMATION
KREATIV
WEBBPRODUKTION
DIGITALA MEDIER

YA erbjuder utbildning som handleder för yrkesutbildning (VALMA). Utbildningen hjälper dig att utveckla dina färdigheter för att söka till en yrkesutbildning och öka dina förutsättningar att avlägga en yrkesinriktad examen.

Utbildningens mål är att förbättra studiefärdigheterna, hjälpa dig att välja yrke och öka beredskapen för fortsatta studier.

Studierna riktar sig till dig som bland annat

- har avslutat grundläggande utbildning
- har invandrarbakgrund
- saknar examen
- är arbetssökande.

Under utbildningen bekantar du dig med de olika branscherna i yrkesutbildningen och olika arbetsplatser. Under studietiden planerar du din framtid och dina fortsatta studier. Under utbildningstiden kan du också avlägga till exempel första hjälpen kurser och hygienpass.

Läs mer:

www.yrkesakademin.fi/valma

Handledande utbildning för yrkesutbildning (VALMA)

Visste du att YA har

87

studerande inom handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning (alla enheter)?

VÅRA ENHETER OCH INTERNAT



ENHETEN I PEDERSÖRE

Öjesvägen 74 / Sursikvägen 41, 68910 Bennäs

Enheten i Pedersöre finns tillfälligt under hösten och vintern 2020/2021 på Öjesvägen, och flyttar efter renoveringen tillbaka till Sursikbacken, som är ett stort skolcentrum med högstadiet och gymnasiet nära. Vid enheten i Pedersöre kan du studera inom social- och hälsovård.



ENHETEN I VASA

Kungsgårdsvägen 30 A, 65380 Vasa

Campus Kungsgården i Gamla Vasa är en unik studiemiljö med 20 000 m² toppmoderna utrymmen för våra studerande inom tiotals olika branscher. I Campus Kungsgården finns också vår egen restaurang Kungsgården, frisørsalongen PointCut och skolans bilverkstad samt ett brett utbud av företagstjänster.

Visste du att YA har

240

internatplatser i Vasa och Närpes?



ENHETEN I JAKOBSTAD

Köpmansgatan 10 /Campus Allegro, 68600 Jakobstad

I Campus Allegro, i hjärtat av Jakobstad, finns moderna utrymmen för utövare inom visuell framställning och musiker. Här finns också handledande utbildning för yrkesutbildning, företagartutbildning och möjlighet till kompetensutveckling i arbetslivet.



ENHETEN I NÄRPES

Ängskullsvägen 1, 64230 Närpes st.

Enheten i Närpes ligger i direkt anslutning till skolcentrum. Speciellt för enheten är vår utbildning i logistik, som är det största i sitt slag i Svenskfinland. Våra studerande har också tillgång till ett toppmodernt "makerspace", ett utrymme inrett med det senaste inom IT. Vid enheten i Närpes kan du också studera maskin- och produktionsteknik, husbyggnad, affärsverksamhet och social- och hälsovård. YA i Närpes erbjuder studerande (förutom närvård-arstuderande) att delta i fotbollslinjens/ishockeylinjens verksamhet med träningar under skoltid två gånger i veckan.

www.yrkesakademin.fi/varaenheter

INTERNAT OCH STUDIEBOSTÄDER

Studerande som avlägger en grundexamen och studerar på heltid har möjlighet att ansöka om avgiftsfri internatplats vid våra enheter i Vasa och Närpes (i första hand minderåriga). Anhållan om att få bo på internaten görs samtidigt som du bekräftar mottagandet av din studieplats.

Mera information för Vasa:

Internatshandledare, tfn 050 432 74 84
e-post: internatet.vasa@yrkesakademin.fi

www.yrkesakademin.fi/internat

Mera information för Närpes:

Internatshandledare, tfn 050 402 41 81
e-post: internatet.narpes@yrkesakademin.fi

I Jakobstad hänvisas studerande till Jakobstads stad, tfn 010 228 4846 hyresförmedlare.

I Pedersöre hänvisas studerande till Pedersöre kommun. Kontakta fastighetssekreterare Anne Törnqvist, tfn 785 01 53.

Stiftelsen för studieboendestäder, VOAS erbjuder boendemöjligheter för studerande i Vasa: tfn 327 65 30, tfn 06-3276511 eller

www.voas.fi

SÖK TILL YA!

GEMENSAM ANSÖKAN. Till våra utbildningar söker du som går ut grundskolan eller saknar andra stadiets examen via **gemensam ansökan** på www.studieinfo.fi.

KONTINUERLIG ANSÖKAN sker under hela året på www.yrkesakademin.fi. För dig som redan har en examen, vill byta bransch eller söker ny studieplats.

LÄROAVTAL. De flesta av våra utbildningar kan du också avlägga som läroavtal.

Läs mer om urvalskriterier, språkkrav och hälsoskäl som kan inverka på antagningen av studerande på www.yrkesakademin.fi/urvalskriterier

KONTAKTA OSS:

Antagningskoordinator	Camilla Öster, tfn 044-750 32 56 Anna-Lena Bengs, tfn 050-303 19 65
Vägledare	Jaana Blomqvist, tfn 050-373 77 11
Läroavtalskoordinator	Cecilia Nordberg, tfn 044-750 32 54
Biträdande rektor	Linda Öhman, tfn 0500-66 91 57

Våra studiehandedare:

Enheten i Närpes:	Barbro Lepistö, tfn 050-441 02 83
Enheten i Vasa:	Benita Wolin, tfn 050-518 51 14 Anna-Lotta Östvall-Åstrand, tfn 050-572 91 50
Enheten i Pedersöre och Jakobstad:	Petra Söderling, tfn 044-750 32 88

Vår personal nås på e-post: fornamn.efternamn@yrkesakademin.fi

Visste du att YA har

2575

studerande på
examensledande utbildning?

UTBILDNING I VÄRLDSKLASS

Yrkesakademin i Österbotten (YA) har som målsättning att höja yrkeskunnandet, konkurrenskraften och välbefindandet i regionen med en näringslivsanpassad yrkesutbildning och en flexibel kompetensutveckling. YA:s utbildningsutbud är mångsidigt och utbildar experter inom tiotals olika branscher.

YA har fasta verksamhetspunkter i Jakobstad, Pedersöre, Närpes och Vasa med totalt ca 190 anställda och ca 2500 studerande. Upprätthållare och ägare av YA är sammokommunen Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur.



Yrkesakademin
i Österbotten

www.yrkesakademin.fi



YA! Yrkesakademin i Österbotten



ya_osterbotten



Yrkesakademin i Österbotten

#yaösterbotten